

Ch. Morgenstern 2 - Pomalu letící šíp lásky

Napsal [Karel Funk \(»\)](#) 3. 12. 2009 v kategorii [Podělení se o výpisky z četby](#), přečteno: 504x

Dnes jsem pro tebe těch pár květin nenatrhál, abych ti – mohl přinést jako dar jejich život.

Pocházím z rodu básníků - a musím prožít zánik přírody jako jednoho *obrazu* ve mně.

Začal jsem tento podzim zločinem. Zabil jsem během dvou horkých dnů šest vos, které vlétly do mého pokoje a nedopřály mi klidu. Bylo to zcela proti mým zvyklostem a dá se to vysvětlit jedině neklidem a ztrátou sebekontroly, kterou stejně tak mohl zavinit třeba prudký vítr.

Pozdější záznam:

Pamatuji si, jak mě tehdy rozčílila hlavně „tupost“ těch tvorů. Poletovali u stropu celé hodiny sem a tam, nahoru a dolů, a nemohli nebo nechtěli najít naprosto jednoduchou cestu ven otevřenými dveřmi na balkon. Promítněte si tuto mou netrpělivost a nesnášenlivost na vztah lidí a bohů. To aby bohové neměli nic jiného na práci, než pobíjet všechny lidi!

Zatímco jsem na oko dokázal vést *vita activa*, přece jsem si podržel úctu sám k sobě jen díky tomu, co se nazývá *vita contemplativa*, nebo aspoň nezničitelnou vůli k takovému životu. Protože jen v něm mám své skutečné a trvale plodné možnosti.

Pod pojmem „hotový člověk“ si nedokážu nic představit. Ovšem, někteří lidé došli po cestě k dokonalosti dále než já. Ale nikdo s touto prací není hotov. Nikdo nikdy nemůže být hotov.

V základu každé lásky a každého (skutečného) manželství musí být určitá trvalá smyslová přitažlivost. Ale má smyslová vnímavost je jen přechodná, letmá. „Potřebuji zachytit jen vůni světa, abych měl celý svět“ – tak to stojí v Létě. Mým znamením ve všem je střídmost (ale přece i velebení života). Střídmost přístupu ke všem realitám života.

Jen v duchovní oblasti zůstávám vždy plný touhy a očekávání.

Člověku, jako jsem já, nestačí, že jednou něco poznal správně.

Proč nás pohled na trávu, louku, jedličku naplňuje takovou čistou rozkoší a radostí? Protože v nich nacházíme živé organismy, které mohou být zničeny jen zvnějšku a nikoli ze sebe samých. Strom nikdy nezemře proto, že by měl zlomené srdce, a tráva nikdy nepřijde o rozum. Zvenčí jim hrozí všemožná nebezpečí, ale žádné útoky z nitra je nepřemohou. Nikdy si nevpadnou do zad tak, jako člověk se svým duchem. Ušetří nás tak pohledu na opakované divadlo našeho vlastního dvojsmyslného života.

Nemám žádné „oddělené oblasti“.

Příroda působí tak hluboce uklidňujícím dojmem, protože je to spící svět, svět, jenž spí bezesným spánkem. Necítí radost ani bolest. A přece žije před našima očima a pro naše oči životem plným moudrosti, krásy a dobroty. Také jsme tak kdysi spali. A jednou se do tohoto původního stavu zase vrátíme, jen s tím rozdílem, že si už budeme vědomi celé přehršle štěstí a utrpení a nebudeme už potřebovat žádné sny, protože se před námi otevrou nebesa.

Alpy ti nejsou dost vysoké, dost vznešené, tajemné, a tak sníš o Andách, o Kavkaze, Himálajích. Vidíš. A přece se může tvá duše rozvinout plně právě zde. Už tady můžeš zakusit nejvyšší vznešenost. Copak nejsou všechny hory stejnými útesy velkého blankytného a věčně se třpytícího moře duchů, moře Božího, k němuž stále znovu a znovu vzhlížíme a do něhož jednou vstoupíme, jak nám ukládá naše nejčestnější poslání a naše svoboda?

/Totéž Šumava, Krkonoše, Tatry – pozn. opis./

Je něco bídného na básníku, který nezná lásku.

Koncentrace: Představme si jako vzor pravého umění hvězdu. Svět vepsaný do zářícího bodu, který se ti prosakuje tělem i duší. A takto si představ pomalu letící šíp lásky: jako kužel světla složený z hvězdného nebe, z něhož lidské oči zahlédnou jedině vrchol.

Vždycky když vidím maličký parníček táhnoucí ve vleku obrovské lodě, vzpomenu si na básníka a jeho čtenáře.

Krása je vše, na co hledíme s láskou. Čím více někdo miluje svět, tím krásnější se mu zdá.

Naturalistické drama má smysl jenom tehdy, když dovede člověka, jaký je dnes, k odporu vůči sobě samému. Naturalismus brát jako pouhý stupeň, ne cíl.

Raději čestně zemřít s ušlechtilým uměním, než zvítězit s hrubým.

Tragédie (divadelní) je tichý zpěv o podstatě světa. A náš úkol čas od času s rozechvěním naslouchat je službou, jíž jsme ve své překypující všednodennosti povinováni věčnosti.

Umělec je sám přítomen v každém svém díle. Ve skutečnosti slyšíme Beethovena, díváme se na Leonarda, čteme Goetha . /tedy: neslyšíme „něco od Beethovena...“/

Hudba, to je člověk ve své snad nejdokonalejší podobě, totiž člověk jako píseň. – Starý obraz: Zpěv andělských kůrů před Bohem; přehodnocení: lidé se před Bohem (ten je všudypřítomný) stali písní, zpěvem. Beethoven nepřestává rozeznávat svou hudbu jako anděl Boží (který je v nás všech) a k slávě Boha (který je v nás všech). – Beethoven, zpěv Boží o sobě samém.

Opravdový umělec nikdy nic nezobrazuje proto, aby se zalíbil, ale proto, aby – ukazoval.

Přehnané množství lyriky požívá zdravou podstatu dramatu a ubírá mu, ve vyšším slova smyslu, na přirozené mravnosti.

Krása „o sobě“? Ne, krása, která odkazuje za sebe!

Svým kritickým postojem k tomu, co je v umělcích lidské a snad často skutečně napadnutelné, dokazujeme jen to, že jsme si nikdy skutečně neuvědomili, jaký význam pro člověka, pro nás všechny, takový umělec má. Můžeme chladně odmítnout „člověka“ Wagnera, můžeme ho třeba urážet a tupit. Tím ale dokážeme, že pro nás nic neznamená proud dennodenního velkého požehnání - závan kultury, která nás pozvedá z našich profánních všedních životů, očista duchovními silami.

Několik poznámek pro začínající umělce, básníky atd. Mladí pythagorejci museli jako služebníci pravé filosofie nejprve pět let zachovávat mlčení.

Tihle lidé si myslí, že mohou z prvňáčků povýšit hned na nadčlověka.

Protože nezáleží na tom, že tito začínající básníci vtělují své všední dny do svých veršů, nýbrž na tom, jestli je bez odezvy nemine vše, k čemu dospěla kultura dvou tisíců let.

Každému, kdo formuluje své myšlenky, hledí již v okamžiku jejich písemného zachycování přes rameno někdo větší, ať už žil v minulosti, žije nyní, nebo se ještě nenarodil. Blaze tomu, kdo jeho pohled cítí: nebude se nikdy považovat za důležitějšího, než se duchovnímu člověku sluší.

Rozhovor je vzájemný dotyk s distancí. Kniha je šifrované ohmatání. Přečti si ji, ohmatej si ji a budeš sám také ohmatán. Autor se ti zjeví v šifrách na tvé tváři a ve tvé vlastní zjevné podobě, jako by ti vytřukával neviditelnými prsty na čelo svůj telegram.

Kniha není jen něco, co napsal jeden člověk, nýbrž samo lidské mysterium. Podobně nebyla ani hudební skladba, kterou jsem dnes slyšel od sousedů, jen nějaký kus od Beethovena, nýbrž samo mysterium zvané Beethoven.

Tolstoj, to byl protest vyššího člověka proti člověku takovému, jaký dodnes bývá. Tolstoj chtěl jen prosté, jednoduché věci. Věci, které se vlastně rozumí samy sebou – pro slušného člověka.

Mnoha lidem by úplně stačily ke čtení vánoční katalogy, novinové inzeráty a návody a doporučení přibalená k ústní vodě, mýdlu, termoskám a kamnům atd.

Kdyby si byl každý spisovatel vědom moci, kterou třímá v rukou... I ten nejskrovnější uveřejněný text představuje semeno, které zaseje, a které vzejde v jiné duši podle své vlastní kvality.

Boj proti oplzlostem v reklamě by měl uvolnit místo potírání brakové literatury. Jenom obrovská nedůslednost v těchto věcech může akceptovat to, co se nám zde dnes a denně odvažuje přijít na oči, ať už na plakátech, v denním tisku... Jen kvůli své pohodlnosti nedbáme nevyhnutelných škodlivých následků, které mohou mít tyto zpitvořeniny na každou, zvláště mladou duši.

Jisté knihy bychom si měli přečíst víckrát, než o nich začneme mluvit. Třeba jednou v zimě, jednou v létě – a některé ještě v úplně jiných intervalech. To, co bychom o nich potom chtěli říci, by bylo pravděpodobně tolikrát lepší, kolikrát bychom je přečetli. A z nás samotných by taková sebekázeň učinila nejen lepší čtenáře, ale i lepší lidi.

Nad každou dobrou knihou se musí čtenářův obličej čas od času rozjasnit. Slunce vnitřní radosti se občas musí stěhovat jako pozdrav od duše k duši. Pak bude i v nejtěžších případech mnohé v pořádku.

Samozřejmě, že Nietzschemu jakožto člověku některé rysy zazlívám – z lásky. Jsou to jen maličkosti, ale nerozumím jim u něj – nebo spíše: nedoceňuji dostatečně hloubku utrpení, do něhož byl tento duch vnořen... - hrozná a zároveň i veliká lidská oběť.

Když se někdo stane myslitelem, to je člověkem, pro kterého se stalo přemýšlení o problémech lidstva niternou vášní a životním úkolem, je už dostatečně spisovatelem jenom tím, že dokáže sdělit vlastní myšlenky.

Při přednesu některých aforismů od Nietzscheho: - duchovní ústřice.

Ty jsi mi tedy gymnázumbrada, můj milý!

Výraz „milý Pánbůh“, „Pánbíček“, by si němčina vskutku mohla raději odpustit. Jednou Němci pochopí, jak sami sobě deformují pohled na onu nevýslovnou sílu všehomíra, když k pojmenování její nejvyšší personifikace přidávají důvěrné slovíčko „milý“.

Mezi odcizujícím vy a důvěrným ty existují jisté výrazové možnosti zvláštní odtažitě krásy a vznešenosti: v oněch drahocenných mezistupních rozkvétající lásky, kdy srdce říká ty a ústa ještě stále vy.

Většina lidí nemluví, ale jenom cituje. Mohli bychom dát klidně skoro všechno, co říkají, do uvozovek; protože to na ně jenom přešlo a nezrodilo se v okamžiku svého vzniku.

Říkejte si, co chcete, ale lidé často tak jako tak nedělají nic jiného, než že – štěkají, kejhají, krákají, kňučí, kdákají, mečí a bečí. Sleduj třeba jen rozhovor u hospodského stolu: výkřiky hospodského, číšníků, hráčů karet, zkrátka všechno žvatlání, které není, a ani nechce být nic jiného, než pití, žraní, spánek nebo kterýkoliv jiný projev nejprimitivnějších životních úkonů.

Radujme se, my Němci, že nám naše řeč Slunce daruje a učí jako ženu (die Sonne). Že jej nejjemnějšími smysly smíme pocítit jako – matku. A že tak smíme v kolovém tanci planet točících se kolem Slunce – zahlédnout a uctívat všechny své věčné matky.

Jak je každá, ale opravdu každá řeč krásná, když se v ní netláchá, nýbrž mluví.

Jazyk představuje strašlivou trvalou výzvu k zdokonalování. Jazyk je naše duchovní tvář, kterou jako poutníci bez ustání dál a dál vnášíme

do nedozírné a myšlením nevyčerpatelné krajiny Boží. Každé slovo, které vystoupilo na denní světlo, je jednou provždy už hnací silou (lidstva).

V přirozeném způsobu řeči spočívá nebezpečí jak pro mluvícího, tak i pro posluchače. To platí pro nejosobnější styky i pro styk s veřejností. Existují kupříkladu lidé, kteří hovoří vždy trochu ironicky (nebo nadneseně, květnatě, v metaforách...). Nenazývají věci většinou ani tak jmény, jako spíše přezdívkami a nadřazenými (odjinud přiřazenými) pojmy. Působí proto často zábavně, častěji ale demoralizují sebe i druhé, byť jen o nepatrný odstín.

V základu všech žvástů je neznalost smyslu a hodnoty jednotlivých slov. Žvanil pokládá jazyk za něco splývajícího. Ale ten mu nezůstává nic dlužen: tomuto „splývavci“, tomuto „plavci“.